

Nr 118.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av fri flyttning från Boden för vissa där tjänstgörande militära befattningshavare m. fl.; given Stockholms slott den 19 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Janne Nilsson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Nilsson anmäler till behandling uppkommen fråga angående beredande av fri flyttning från Boden för vissa där tjänstgörande militära befattningshavare eller deras efterlevande och anför därvid:

I anslutning till vissa av 1925 års riksdag godkända grunder för säkerställandet av rekryteringen av befälskårerna vid vissa i Boden förlagda truppförband har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 januari 1928 meddelat be-

stämmelser angående passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband m. m. Berörda bestämmelser hava till en början avseende å viss personal med beställning vid Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente eller Norrbottens artillerikår och innebära därvidlag i huvudsak, att ifrågavarande personal äger att på därom gjord ansökning enligt i kommandoväg meddelade närmare bestämmelser efter viss tids tjänst i Boden bliva föreslagen till transport till motsvarande beställning vid annat truppförband. Vidare stadgas, att subalternofficer eller sergeant med beställning vid utom Boden förlagt infanteri- eller artilleritruppförband är skyldig att enligt av Kungl. Maj:t meddelat förordnande bestrida beställning av motsvarande eller högre grad vid något av de nämnda truppförbanden i Boden. Sålunda förordnad beställningshavare må, efter det han fullgjort tre års tjänst i Boden, på därom gjord ansökning vinna återtransport till sin på stat innehavande beställning. Vad sålunda stadgats angående återtransport skall äga tillämpning jämväl för det fall att kapten eller fanjunkare (styckjunkare) på egen ansökning erhåller förordnande att uppehålla beställning vid omförmälda i Boden förlagda truppförband.

De nämnda bestämmelserna rörande passagesystem vid vissa Bodentruppförband innehålla också vissa föreskrifter rörande ersättning för flyttningskostnad. Sålunda stadgas, bland annat, att därest beställningshavare vid i Boden förlagt truppförband, å vilken bestämmelserna rörande passagesystem äga tillämpning, icke begagnat sig av i samma bestämmelser åsyftad rätt till transport från Boden utan vid pensionsålderns inträdande kvarstår vid truppförband därstädes, må han för kostnaderna för flyttning, som han inom ett år efter erhållet avsked på grund av uppnådd pensionsålder företager från Boden till annan ort inom riket, åtnjuta ersättning enligt de i 9 kap. av tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena angivna grunder. Vidare stadgas, att därest beställningshavare, å vilken bestämmelserna rörande passagesystem äga tillämpning, avlider under tid då han är anställd vid något av de nämnda truppförbanden, må hans familjemedlemmar för kostnaderna för flyttning, som de senast inom ett år efter dödsfallet företaga från Boden till annan ort inom riket, åtnjuta ersättning enligt de grunder, som angivas i 9 kap. 2—4 §§ av berörda tilläggsbestämmelser.

I sitt på sin tid avgivna utlåtande över 1930 års försvarskommissions betänkande anförde Svenska underofficersförbundet, bland annat, att de nyss omnämnda bestämmelserna om fri flyttning från Boden för viss personal vid passagetruppförbanden därstädes efter uppnådd pensionsålder ävensom för efterlevande till dylik personal borde utsträckas att gälla samtliga officerare och underofficerare vid Bodens truppförband m. m.

Vid framläggandet av propositionen nr 225 till 1936 års riksdag, angående försvarsväsendets ordnande, anförde föredragande departementschefen i förvarande hänseende (s. 478), att han funne sig böra tillstyrka det av Svenska underofficersförbundet framförda förslaget, att bestämmelserna beträffande fri flyttning under vissa förutsättningar vid pensionsavgång för officerare och

underofficerare, tillhörande de s. k. passagetruppförbanden i Boden, samt för denna personals efterlevande skulle utsträckas att gälla jämväl officerare och underofficerare vid övriga i Boden förlagda truppförband och staber m. m.

I särskilda utskottets utlåtande nr 1, i anledning av bland annat förenämnda proposition, föranledde departementschefens anförande i berörda del icke något yttrande från utskottets sida. Däremot hemställde utskottet, att en i anledning av propositionen inom andra kammaren väckt motion, nr 766, vari föreslagits, att de ifrågavarande bestämmelserna skulle utformas att gälla »för officerare, underofficerare och vederlikar vid i Boden förlagda truppförband, staber och anstalter», i den mån densamma icke kunde anses besvarad genom utskottets hemställan i andra delar, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottets utlåtande i nämnda del blev sedermera av riksdagen godkänt.

I anledning av vad sålunda i förevarande hänseende förekommit är det min avsikt att för Kungl. Maj:t framlägga förslag till bestämmelser om den utvidgning av rätten till fri flyttning från Boden, som i försvarspropositionen till förra årets riksdag avsågs, därvid möjligheten att tillerkänna dylik förmån jämväl åt officerares och underofficerares vederlikar icke lärer böra vara utsluten. Innan så sker vill jag emellertid få upptaga ytterligare ett spörsmål av liknande innebörd, vilket icke var föremål för prövning i samband med försvarspropositionen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 november 1936 har *militärbefälhavaren för övre Norrland* hemställt, bland annat, att föreskrifterna rörande fri flyttning för befattningshavare vid vissa i Boden förlagda truppförband måtte utvidgas till att gälla även för befattningshavare, vilka förordnats till och i minst fem år upprätthållit arvodesbefattning vid i Boden förlagda truppförband, staber och anstalter. Militärbefälhavaren har såsom skäl därför anfört, att avsaknaden av dylik rätt till fri flyttning medfört, att de svårigheter, som säkerligen alltid komme att finnas för att besätta s. k. arvodesbefattningar i Boden, sedan till övergångsstat tvångsvis överförda icke längre funnes att tillgå härför, ytterligare ökats. Sålunda saknades för närvarande sökande till två dylika arvodesbefattningar i Boden, vilka fördenskull måste upprätthållas genom underofficerare på stat. För att öka möjligheten att besätta arvodesbefattningarna syntes det vara synnerligen angeläget att söka göra dessa befattningar begärliga genom att tillerkänna rätt till flyttning vid avgång från dylik tjänst. Sådan ersättning syntes dock böra utgå endast till sådana, vilka i minst fem år uppehållit dylik befattning.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande i ärendet den 11 december 1936 anfört, bland annat:

De förhållanden, som i allmänhet motiverat ett tillerkännande av flyttning ersättning åt beställningshavare vid passagetruppförbanden vid flyttning från Boden, kunde även i viss mån anses gälla för befattningshavare, vilka förordnats å arvodesbefattning vid i Boden förlagda truppförband, staber och anstalter. Ifrågavarande befattningshavare kunde visserligen allenast efter

frivilligt åtagande förordnas i befattningarna.. Viss betydelse torde dock böra tillmätas den omständigheten, att förordnande å sådan befattning jämlikt bestämmelse i generalorder den 22 oktober 1927, nr 2091, finge utfärdas allenast till den 1 oktober det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 60 levnadsår, medan däremot förordnande för värnpliktsområdesbefäl enligt generalorder den 26 november 1926, nr 2156, kunde meddelas till den 1 oktober det kalenderår, varunder vederbörande uppnår 65 år. Nu anförda omständighet i förening med det förhållandet, att de befattningshavare, varom nu vore fråga, icke kunde påräkna att efter upphört förordnande i arvodesbefattning erhålla fri flyttning från Boden, torde bidra till de svårigheter att besätta befattningarna, vilka i framställningen framhållits. Det syntes departementet som om dessa svårigheter skulle kunna i någon mån undanröjas, därest befattningshavaren, då han tillträdde befattningen, erhöle garanti för att sedermera vid avgång från densamma komma i åtnjutande av fri flyttning från Boden. Departementet ansåge därför såväl med hänsyn till statsnyttan som ur billighetssynpunkt skäl tala för att åtgärder vidtoges för att det med framställningen avsedda syftet måtte tillgodoses. Mot de av militärbefälhavaren föreslagna villkoren för åtnjutande av ersättningen i fråga hade departementet intet att erinra.

Departements-
chefen.

På sätt arméförvaltningens civila departement anført tala åtskilliga skäl för att den rätt till fri flyttning vid avgång från tjänst, som för närvarande tillkommer vissa befattningshavare vid de s. k. passagetruppförbanden i Boden, utsträcker till att omfatta jämväl arvodister i Boden, vilka innehåft sina befattningar en viss minimitid. Detta framstår ur personalens synpunkt desto mera berättigt i och med att den ifrågavarande rätten enligt fjolårets riksdagsbeslut utsträcker till att gälla för officerare och underofficerare m. fl. vid samtliga i Boden förlagda truppförband, staber och anstalter. Men jämväl ur statens synpunkt lär en dylik anordning vara lämplig, i det anledning förefinnes till antagande, att de nuvarande svårigheterna att besätta arvodesbefattningarna därigenom skulle i icke ringa grad lättas.

Vid ett utsträckande av rätten till fri flyttning till att omfatta jämväl de ifrågavarande befattningshavarna — därvid på sätt myndigheterna anført såsom villkor lär böra uppställas, att vederbörande innehåft befattningen i minst fem år — synes mig jämväl skäligt, att efterlevande familjemedlemmar till innehavare av arvodesbefattning i Boden, vilken avlidit innan förordnandet upphört, erhålla samma rätt till flyttningsersättning som efterlevande till avlidna officerare och underofficerare i Boden.

Såsom jag förut i dag anført har jag däremot icke funnit skäl tillstyrka en föreliggande framställning om utsträckande av rätten till s. k. rekreationsresor för vissa beställningshavare i Boden till att gälla även innehavare av arvodesbefattningar.

Till ett utsträckande av rätten till fri flyttning på sätt jag i det föregående föreslagit lär böra inhämtas riksdagens medgivande.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva,

att rätt till ersättning för flyttning från Boden till annan ort inom riket må enligt av Kungl. Maj:t närmare angivna bestämmelser kunna tillkomma — förutom officerare och underoffice-

rare jämte vederlikar vid i Boden förlagda truppförband, staber och anstalter eller efterlevande familjemedlemmar till sådana beställningshavare — jämväl innehavare av å stat upptagen arvodesbefattning vid samma truppförband, staber eller anstalter, vilken efter att i minst fem år hava uppehållit befattningen avgår från densamma, ävensom efterlevande familjemedlemmar till avliden innehavare av dylik befattning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.
